

**МАЙСТЕРНЯ КОНСТРУЮВАННЯ БУКТРЕЙЛЕРА
ЗА КНИГОЮ В.РУТКІВСЬКОГО «ДЖУРИ-ХАРАКТЕРНИКИ»
ДЛЯ УЧНІВ СЬОМОГО КЛАСУ**

ТЕМА. Хоробрі серця: територія нескорених (за книгою В.Рутківського «Джури-характерники»)

МЕТА:

- ознайомити учнів з історичним твором В.Рутківського «Джури-характерники» та новою формою презентації книги – буктрейлером;
- навчити семикласників виокремлювати ключові епізоди твору, розробляти сюжет буктрейлера, готувати презентаційні матеріали;
- розвивати навички виразного читання та театралізації;
- виховувати патріотичні почуття, активну життєву позицію.

ТИП УРОКУ.

Урок засвоєння нових знань, формування вмінь і навичок

ВИД УРОКУ.

Урок - творча майстерня зі створення буктрейлера

ЗАСОБИ НАВЧАННЯ:

Міні-виставка книг Володимира Рутківського, картини-«двовзори» Олега Шупляка, матеріали для роботи в групах, мультимедійна презентація, зорові опори, випереджувальні завдання учням для створення буктрейлера, лист-запрошення від видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», картки-бонуси, картки самооцінювання.

ВИПЕРЕДЖУВАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ:

на сайті видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» дізнатися цікаві факти про життя і творчість В.Рутківського;

використовуючи довідкову літературу, підготувати цікаве експрес-повідомлення «Загадки козаків-характерників».

ЕПІГРАФ

Посієш вчинок – здобудеш звичку,
посієш звичку – здобудеш характер,
посієш характер – пожнеш долю
Народна мудрість

ПЕРЕБІГ УРОКУ

1.ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП.

2. ІНДУКЦІЯ

2.1.Перегляд відеоролика «Хоробрі серця: територія нескорених».

2.2.Вступне слово вчителя.

Вони – люди з легенди, чиє життя втаємничене, жертвне і незбагненне.

Вони – непереможні воїни-звитяжці, що володіли найвищим рівнем військової майстерності, а ще вміли блискавично приймати рішення, миттєво організовуватися, залишаючись практично невразливими і невидимими для ворога.

Їх мали за честь бачити в себе володарі іноземних держав, на засадах їхнього бойового мистецтва побудовані сучасні східні єдиноборства, а філософія їхнього життя стала фундаментом українського патріотизму.

Вони - козаки-характерники – лицарі духу українського і лицарі честі.

Саме про них – наш урок «Хоробрі серця: територія нескорених» - урок позакласного читання за книгою Володимира Рутківського «Джури-характерники», презентацію якої пропоную зробити сьогодні в незвичному, проте цікавому форматі буктрейлера.

2.3.Приєм «Цікава несподіванка»

Нещодавно на Вашу адресу прийшов лист-запрошення від дитячого видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».

Лист-запрошення

Дорогі семикласники Тернопільської школи-ліцею №6!

Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» спільно з редакцією літературно-художнього журналу «Світ пригод» пропонує Вам взяти участь у творчому проєкті «Кращий буктрейлер на книгу В. Рутківського».

Ваше завдання:

- підготувати матеріали і розробити його сюжет;
- якомога більше дізнатися про творчу майстерню автора та українських лицарів-звитяжців.

Переможці конкурсу матимуть змогу:

- безкоштовно поповнити шкільну бібліотеку новими виданнями цього автора;
- відвідати майстер-клас Тернопільського тренера з розробки сучасних буктрейлерів;
- найкраща робота буде демонструватися в шкільних автобусах, бібліотеках та на сайтах тернопільських шкіл, у книгарні «Є».

А ще ви навчитеся креативно мислити і творчо співдіяти, радіти успіху і досягати мети!

Гарних Вам вражень і нових цікавих книг!

3. САМОКОНСТРУКЦІЯ

3.1. Колективна робота

➤ за інформаційним слайдом «Буктрейлер»

- Опираючись на інформаційний слайд, встановіть спосіб творення та походження слова «буктрейлер».
- Для чого призначений буктрейлер? Висловіть гіпотези стосовно способів його створення.

- Чому необхідно презентувати, рекламувати нові видання книг?
- Що в результаті вдалого анонсування отримує читач, видавництво, книжковий фестиваль, книжковий ярмарок, школа, суспільство.
- Прокоментуйте вислів відомої української письменниці Оксани Забужко: «Відучіть суспільство читати – і з ним можна робити все, що завгодно».

➤ **за картиною О.Шупляка «Характерник»**

- Розгляньте картину-зорову ілюзію «Характерник» бережанського художника Олега Шупляка – автора серії художніх полотен «Двовзори» і логотипу до 200-річчя Т. Шевченка.

Що є кульмінаційним центром картини?

Чи мав рацію художник, коли свої полотна назвав «двовзорами»?
Аргументуйте відповіді.

3.2. Конструювання сюжету буктрейлера

Крок 1. Вибір книги

Приєм «Прочитай – не пожалкуєш!»

- Створений Володимиром Рутківським світ «Джур» багатогранний і багатовимірний. Переконайте в цьому наших потенційних читачів.
Одним найточнішим, найвлучнішим словом чи лаконічною фразою продовжіть речення: «Читайте «Джури-характерники» – і Ви не пожалкуєте, бо...
- ❖ ця книга про...що?
- ❖ знайомить нас ... з ким?
- ❖ дарує нам ...що?
- ❖ навчає нас ... чого?
- ❖ переконує в тому, що її автор – непересічна творча особистість, бо ...
- Книгу В. Рутківського можна поставити в один ряд з такими пригодницькими творами, як...,
кінофільмами, як...,
мультфільмами, як...

Прийом «Займи позицію»

- Дівчатка спробують переконливо спростувати, а хлопці ще більш переконливо ствердити думку відомого українського письменника Івана Андрусяка, що «Джури-характерники» – це суто «хлопчача насолода».

Крок 2. «Пригода – до мудрості дорога»

Прийом «З творчої майстерні автора»

(Один із акторів Театру однієї книги «Прочитання» виконує роль автора)

«Мої персонажі вимальовуються поступово, набираючи виразних рис. Я їх не підганяю, а лише обрамлюю для них сюжетно-часові рамки, а тоді ставлю перед ними якусь «безвихідну» ситуацію – несподівану пригоду – і спостерігаю, як вони викручуються з неї. Коли бачу, що в них це виходить, приступаю до написання «сценарію». Тоді починаю нарощувати на «сценарій» «м'язи» – нові і нові пригоди. Потім відкладаю написане до шухляди на якийсь місяць, а тоді беруся за правки».

- Проасоціюйте слово «пригода». Які твори називаємо пригодницькими?
- Ваша позиція щодо думки: «Пригода – до мудрості дорога», «Кожен день життя додає мудрості».
- Які події в житті автора можна назвати цікавою несподіваною пригодою-авантюрою?
- Кого з героїв автор найчастіше кидає у вир пригод і чому?
- Хто такі джури?

Гра «Асоціативна в'язанка».

Проміжна рефлексія.

- Пов'яжіть запропоновані слова-асоціації з дивовижними вміннями козаків-характерників та епізодами твору, в яких вони були продемонстровані головними персонажами твору. Відповідь будуйте за алгоритмом: «Слово→Уміння→Епізод→Герой→Характер».
- Хто з однокласників, на вашу думку, виконав завдання найкраще? *(Учні отримують карти-бонуси)*

Асоціативний ряд для гри

1. Дощ-погода-крик-порох
2. Пісня-рада-вивідник-рослина
3. Вовк-тварина-Перун-ліки
4. Віяло-думка-зусилля-доля

Крок 3. «Звитяга. Доблесть. Честь»

Робота в групах і парах над розкадруванням епізодів та створенням звукової доріжки.

- Пригадайте, що ми називаємо сюжетом?

Коментар учителя

Пориньмо у світ пригод і спробуймо для сюжету майбутнього буктрейлера, виокремити ключові кадри, які відображають зміну плану зображення або дії. Такий етап називають розкадруванням.

- Попрацюйте в парах і визначте найбільш динамічні і найбільш цікаві епізоди твору, назвіть і запишіть їх. Аргументуйте вибір вашої пари.
- Актори Театру однієї книги «Прочитання», яких ми запросили до творчої співпраці і які спробують заінтригувати майбутнього читача, «ожививши» текст, «начитають» на звукову доріжку кілька ключових епізодів. Слухаючи фрагменти, уявляйте зображувані події, як кадри кінострічки. Виконайте наступні завдання:

Завдання для групи 1

- Доповніть перший кадр відповідними звуковими образами, позначивши їх в переліку можливих.
брязкіт металу, спів птахів, шум вітру в кронах дерев, посвист шабель, іржання коней, тупіт копит, форкання коней, гучні окрики дітей, ехо.

Довідка.

Звукові ефекти імітують звуки, які суголосні подіям, що відбуваються в ролику.

- Які прислів'я, вислови могли б прозвучати як голос за кадром?

Довідка.

Голос за кадром – супровід буктрейлера відповідним коментарем.

Промаркувати	Вислови, афоризми
	Перемагай труднощі розумом, а безпеку – досвідом.
	Кожен день життя додає мудрості.
	Кінь, шаблюка, вітер в полі – ніхто не здолає козацької волі!
	З вогню та в полум'я.
	Посієш вчинок – здобудеш звичку, посієш звичку – здобудеш характер.
	Українські характерники: міф чи реальність?
	Усміхнися світові - і світ усміхнеться тобі.
	Моя хата – мандрівочка, моя сестриця – в криниці водиця, мої перини – степові травини.
	Біда помучить та мудрості научить
	З ким поведешся, того й наберешся.
	Життя любить того, хто з ним бореться, а нищить того, хто йому піддається.
	Хочеш знати дорогу – спитай тих, хто ходив по ній.
	Краще битися з орлом, ніж жити зайцем.
	Сміливого куля не бере.
	Козак дружбу знає: в біді коня не покидає.
	А що козакові треба: степу, хліба й неба!
	В бою козак себе славить не на язиці пилюкою, а конем та шаблюкою.

Завдання для групи 2

- Щоб ще зриміше наблизити читача до динамічних подій книги, створіть загальний фон другого епізоду, для цього використайте зорову опору

«Символіка кольору». Поміркуйте, фрагмент якого давнього козацького танцю доречно було б використати як відеодоповнення?

Коментар учителя

Іноземці, описуючи побут козаків, зазначали, що вони цілими днями тільки співають та танцюють, а потім, в один голос, дивувалися їхній надлюдській силі, витривалості й неймовірним подвигам у бою.

Гопак виконував функцію важливого тренування тіла й духу, козаки танцювали при повному озброєнні, з шаблею в кожній руці. У танці чітко простежується зв'язок окремих бойових прийомів з прийомами в східних единоборствах: карате, ушу тощо, проте, як стверджує дослідник бойового гопака львів'янин Володимир Пилат, український гопак за своєю бойовою ефективністю значно переважає. Радянська влада тривалий час тримала в таємниці все, що стосувалося цього давнього виду бойового мистецтва, а тих, хто займався або досліджував його, переслідувала. Останнього майстра бойового гопака вбито 1922 року.

Завдання для групи 3

- Козаки-характерники – це воїни, які завжди керувалися в житті заповідями предків. Ознайомившись із кодексом честі козаків, з'ясуйте, які з них доречно було б виокремити саме для прослуханих епізодів, а які є ключовими саме для вас. Відповідь аргументуйте.

Настанови сучасникам

- ❖ Починай справу з молитвою Божою та іменем Божим. Проси у Бога, і він дасть тобі силу, бо нема на світі такого, щоб не корилося праведним людям.
- ❖ Не обіцяй і не клянись. Бо людина – то тріска в потоці життя. Не все залежить від наших бажань. Краще менше говори, а роби справу добре.
- ❖ Перед Богом всі люди рівні. Не гноби ні татарина, ані ляха. І сам також не гнись, бо ця покора для тебе – ярмо.

- ❖ Спрямовуй силу і вміння лише на добро.
- ❖ У козака сила лише в своїй землі. В чужому краї є сила лише проти полону.
- ❖ Зайвого не хапай. Не всяке добро на добре.
- ❖ Коли просять, – помагай, і коли не просять, а треба.
- ❖ Родину свою шануй, бо то твоя втіха та рай на землі. Нема на світі ріднішого притулку, окрім сім'ї.
- ❖ Козак має зброю пильнувати, як око своє. Коли ж честь свою ставиш вище громади – складай свою зброю.
- ❖ Умій слухати. Слухай все до кінця. Гаси дратування та злість. Мовчання від розуму.
- ❖ Пам'ятай: один правильний на землі – терпіння.

Завдання-інсценізація для акторів Театру однієї книги «Прочитання»

КАДР 1. Двобій з достойним супротивником

Там, де Дніпрові пороги, де вітер гуляє,
 Сивочолий характерник шаблю закликає:
 Не тупися, моя шабля, за правес діло,
 Не щербися від ударів, щоб серце раділо.

Йшов березень 1492 року. Шаблі викрешували іскри, коні гризлися межи собою і люто іржали, а їхні хазяї усе завзятіше налітали один на одного. Басман-бек покладався на хитрість, Селім Карачобан – на спритність. І обидва – на силу. Басман-бек широко посміхався: щойно він відбив блискавичний політ шаблі супротивника згори, а той, своєю чергою, легко перехопив такий же несподіваний удар збоку. Ні, що там не кажи, а все ж приємно стати на прю із рівним собі.

То хто ж ти, Карачобане, насправді?

З якого боку до тебе підступитися?...

КАДР 2. Бойовий вишкіл

Грицик полюбляв цей бойовий вишкіл. Ось четверо здорованів, здається, направляються до нього, а за хвилину – вони вже лежать на траві і, сторопіло

струшуючи головами, бубонять: «Меле, як добрий вітряк» Несподівано із-за спини Грицика вигулькне п'ятий, тримаючи поперед себе добрячий дерев'яний кілок. Та коли Іванцеві лишилося зробити якийсь крок, Грицик знову злітає у повітря, його нога описує блискавичне півколо, і з рук ошелешеного козака розлітаються врізнобіч дві розламані половинки.

А ще Грицик із Саньком до знемоги гасали наввипередки і на повному скаку то пірнали коневі під живіт, то знову з'являлися на спині. Потому били ребром однієї долоні по ребру іншої, щоб перетворити їх якщо й не на сокиру, то бодай на довбню. Але найбільше вони любили вибиратися в степ...

КАДР 3. ГУМОР.

Діалог-інсценізація «Женихання».

3. СОЦІАЛІЗАЦІЯ. АФІШУВАННЯ.

Групи афішують виконані завдання, обмінюються враженнями від почутого, рецензують і доповнюють відповіді.

Крок 4. Козак-характерник: шлях самовдосконалення

Прийом «З творчої майстерні письменника»

(Один із акторів Театру однієї книги «Прочитання» виконує роль автора)

«Можна навчити всього й навчитися всьому, усе залежить від бажання самовдосконалювати себе. Натхнення – це найважливіший чинник у творчій роботі. Проте приходить воно лише тоді, коли кожна мізкова звивина, кожна клітинка творчого ества готова відгукнутися на нього. Але цей стан готовності приходить лише в результаті копіткої, накопичувальної праці».

- Який шлях самовдосконалення проходять герої твору?
- Доведіть або спростуйте думку: «Найвеличніші перемоги на світі – це перемоги над власним «Я».

Творче проектування

- Скориставшись зоровою опорою «Козак-характерник: шлях самовдосконалення», «пройдіть» його разом з улюбленим головним героєм книги. Спроектуйте перспективу власного шляху саморозвитку, вибравши для презентації одну з пропонованих форм (схема, шкала, сходинки зростання, словесний опис, малюнок або власну).

Коментар вчителя

«Усі свої найголовніші твори я писав з однією метою – сформувати духовний хребет нашого народу», - писав Володимир Григорович Рутківський. І справді, його герої – люди, чия любов і відданість, самозречення й Божа іскра дають їм змогу перемагати, самовдосконалюватися, гартувати дух і волю. Силу має той, доводять нам «Джури», хто хоче витратити її на добро іншим. Неймовірність його характерників – не у химерності чи дивовижності їхніх вчинків і можливостей, а в надлюдській здатності любити людей, розуміючи, що УКРАЇНА для кожного з нас – ПОНАД УСЕ.

5.РЕФЛЕКСІЯ (за картками самооцінювання)

3. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Відвідати майстер-клас, дібраний сюжетний словесно-ілюстративний матеріал використати для створення відеоролика.